

کتابی تحقیقی پیرامون

سرگذشت و سیاست های قوام السلطنه (حضرت اشرف)،

نقدی بر تاریخنگاری ایدئولوژیک

به خامه ی

خسرو شاکری (زند)

بزودی منتشر خواهد شد

علاقمندان می توانند این کتاب را با ارسال نامه به نشانی زیر سفارش دهند؛ علاقمند به تاریخ نهضت ملی نیز می توانند تعداد بیشتری ازین کتاب را با پیش خرید را برای همشهریان خود سفارش دهند.

qavamstwilight@yahoo.com

این کتابی است در نقد تاریخنگاری مکتبی (ایدئولوژیک) که بهترین نمونه آن به فارسی در تیررس تاریخ. زندگی سیاسی قوام السلطنه (حمید شوکت، تهران، ۱۳۸۶) است. این کتاب مفصل آن نوشته ی مکتبی، متدولوژی و محتوای آن را - که به

طرز بیسابقه ای بر پایه ی تحریف از طریق حذف اسناد، انتحال (سرقت متن)، جعل، مداحی و ستایش از یک سیاستمدار بنا شده است - بر اساس اسناد آرشیو های بریتانیا، ایالات متحده ی آمریکا، فرانسه، شوروی پیشین (مسکو و باکو)، و با بهره گیری از کتبی تحقیقی به قلم تاریخنگاران و تاریخشناسان آکادمیک و همچنین بسیاری اسناد به زبان فارسی منتشر شده طی سده ی اخیر، بدون تعارف های معمول نقد می کند. هدف ازین کتاب شناساندن متدولوژی علمی تاریخنگاری برای بازسازی تحلیلی تاریخ و طرح و نقد شیوه های نادرست ایدئولوژیک کوشش در تاریخنگاری است، که تاریخنگاری را در خدمت مقاصد سیاسی می نهد.

در این کتاب همچنین نشان داده می شود که کسانی که در باره ی کتاب مورد نقد - سرگذشت قوام - بجای نقد به مدافعه ی مؤلف پرداخته اند، خود از دانش تاریخی و متدولوژی نقد کتاب در زمینه ی تاریخ بی بهره اند و خوانندگان خود را به بیراهه «هدایت» کرده اند.

عنوان های بخش های مختلف این کتاب عبارتند از:

متدولوژی ادعایی و مسائل مؤلف:

«شکاکیت شفاف» یک ستایشگر؛ مسئله ی پانویسی و رعایت مبانی ارجاع مؤلف؛

نقد محتوای کتاب و برخورد مؤلف به بازسازی تاریخی؛

پیشینه ی قوام چه بود؟، خلع سلاح مجاهدان مشروطه، دو سند تاریخی: نشان فراماسونری قوام السلطنه و نامه ی قوام السلطنه به وزیر مختار بریتانیا در تهران (۱۳۰۰)؛

کودتای سوم اسفند و قوام:

نخستین صدارت قوام، قتل کنل محمد تقی خان پسیان، دشمنی قوام با مطبوعات آزاد، صدارت قوام و خدمات او به قدرت های بیگانه؛

از شهریور ۱۳۲۰ تا سی ام تیر ۱۳۳۱:

همکاری قوام با آلمان هیتلری و دولت نظامی و تجاوزگر ژاپن، بازگشت قوام به نخست وزیری پس از شهریور ۱۳۲۰، بحران آذربایجان زمینه ی نخست وزیری قوام، ششمین دوره ی نخست وزیری قوام و «حل» بحران آذربایجان، اولتیماتوم ترومن به استالین، تسلیم شدن استالین و امر او باقراف را برای جمع کردن بساط فرقه ی دموکرات، تشکیل حزب قوام به نام «دموکرات ایران»، مخالفت عمومی با تقلبات انتخاباتی دولت قوام برای مجلس پانزدهم و نقش مصدق، مجلس مخلوق تقلبات انتخاباتی و سرنوشت قول های او به شوروی، قوام در رأس «بند جیمی ها»؛

سی ام تیر ۱۳۳۱ و غروب شوکت قوام:

بازگشت کوتاه قوام به ایران، بازگشت قوام به قدرت و کوشش برای سرکوب نهضت ملی در ۳۰ ام تیر ۱۳۳۱، شاه در برابر نهضت ملی، برنامه‌ی سرنگونی مصدق از نخستین ماه‌های نخست وزیری او، قوام نخست وزیر درشتخو و سنگدل، اختلاف کاشانی با مصدق، «پاک کردن» قوام خیابان‌ها را از «عوام»، قتل رزم آرا و افسانه‌ی پیرامون آن، روایت سرهنگ مصور رحمانی از قتل رزم آرا، دفاع از یک دیکتاتور و مصدق آماج حملات ناروا، باز هم مصدق همچون «نافی» عُرْفیت، باز هم درباره‌ی مصدق و نقش مخرب باند سه-گانه، مغالزه‌ی چه کسی؟ با فدائیان اسلام و قشریون؟

مصدق و قانون:

چه کسی نقض قانون می‌کرد: مصدق یا کاشانی؟، مصدق و اختیارات، باز هم پیرامون کاشانی و مصدق، توطئه‌ی نهم اسفند، لندن، واشنگتن، و اختلاف کاشانی با مصدق، «ورشکستگی» سیاست اقتصادی مصدق؟، مفهوم ناجی در تاریخ ایران، نهضت ملی و افسران ارتش؛

جنگ سرد ... و مسئله‌ی نفت ایران:

آمریکا و مسئله‌ی نفت، آغاز همدستی کامل آمریکا با بریتانیا، مصدق و حزب توده، حزب توده و کودتا، قوام و «دکترین» سیاسی وی؛

نامه‌ی قوام السلطنه به پرزیدنت آیزنهاور؛

وضعیت دولت کودتایی زاهدی-شاه، جانشین دولت قوام؛

خلفیات و روحیات قوام؛

نتیجه‌گیری؛

پیشگفتار:

۱- نگرش استالینیستی به حزب توده، ۲- توجیهی در پاسخ به منقدان، ۳- تکرار همان پوچ‌گوئی‌ها در سفرهای تبلیغاتی؛

نکاتی پیرامون نوشتار کتاب؛

کتابنامه

همراه با اصل اسناد مورد استفاده و گراورهای چهره‌های از بازیگران سیاسی دوره‌ی مورد مطالعه:

اسناد تاریخی (نامه‌ها)

دو نامه و سه سند منسوب به قوام خطاب به آقا عبدالله بهبهانی

دو تلگراف قوام السلطنه به مشیرالدوله

مکتوب شخصی وزیر مختار بریتانیا به نخست وزیر قوام

پاسخ قوام السلطنه به نامه ی شخصی وزیر مختار بریتانیا

نامه ی قوام السلطنه به وزیر مختار بریتانیا سر پرسی لورین

تلگراف والی آذربایجان دکتر مصدق به رئیس الوزراء قوام

تلگراف دوم والی آذربایجان دکتر مصدق به قوام السلطنه

نامه ی رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملک به قوام

نامه ی نخست وزیر قوام السلطنه به علماء

در باره ی بستن روزنامه های **میهن و پژوهش**

نامه ی دکتر مصدق به نخست وزیر قوام السلطنه

به مناسبت انتخابات مجلس پانزدهم

نامه ی سرگشاده ی دکتر مصدق به نخست وزیر قوام السلطنه

به مناسبت توقیف سید ضیاء الدین طباطبائی

نامه های احمد قوام به علی امینی

نامه ی نخست قوام السلطنه به محمد رضا شاه

نامه ی دوم قوام السلطنه به محمد رضا شاه

تلگراف احمد قوام به مظفر فیروز

نامه ی دکتر مصدق در جواب مرقومه ی ابوالقاسم کاشانی

یادداشت قوام پیرامون دکترین او برای ایران

نامه ی بقایی به محمدرضا پهلوی پس از کودتای ۲۸ مرداد

نامه ی قوام السلطنه به رئیس جمهور آیزنهاور و پاسخ آن

فهرست گراورهای اسناد

- ۱ - نامه ی منسوب به احمد قوام خطاب به سید عبدالله بهبهانی، شوال ۱۳۲۴ قمری/نوامبر ۱۹۰۶
- ۲ - نامه ی قوام السلطنه به سید محمد طباطبائی سنگلجی، ۱۲۸۵
- ۳ - تلگراف والی خراسان قوام به نخست وزیر در باره ی کلنل پسیان و مهدی قلی خان، ۵ میزان (مهر) ۱۲۹۹
- ۴ - تلگراف والی خراسان قوام به نخست وزیر در باره ی کلنل پسیان، ۷ جدی (دی) ۱۲۹۹
- ۵ - نامه ی مأمور اینتلیجنس سرویس سمارت به سید ضیاء، ۷ آوریل ۱۸/۱۹۲۱ فروردین ۱۳۰۰
- ۶ - وزارت جنگ به نخست وزیر سید ضیاء پیرامون کلنل پسیان، ۲۹ حمل (فروردین) ۱۳۰۰
- ۷ - تلگراف قوام به کلنل پسیان، ۱۳ جوزا (خرداد) ۱۳۰۰
- ۸ - نامه ی سرّی قوام از زندان سید ضیاء به وزیر مختار بریتانیا، [اردیبهشت ۱۳۰۰]
- ۹ - نامه ی قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون دفع کلنل پسیان ۷ سنبله (شهریور) ۱۳۰۰
- ۱۰ - نامه ی قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون دفع کلنل پسیان، ۱۲ سنبله (شهریور) ۱۳۰۰
- ۱۱ - نامه ی قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون دفع کلنل پسیان، ۱۸ سنبله (شهریور) ۱۳۰۰
- ۱۲ - نامه ی دوم قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون دفع کلنل پسیان، ۱۸ سنبله (شهریور) ۱۳۰۰
- ۱۳ - وزیرمختار بریتانیا بریجنم به نخست وزیر قوام پیرامون روزنامه *عصر آزادی* شیراز، ۱۳۰۰/۱۹۲۱
- ۱۴ - نامه ی قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون دفع کلنل پسیان، ۱۱ میزان (مهر) ۱۳۰۰
- ۱۵ - نامه ی کلنل پسیان برای دریافت کمک از انقلابیون خارجی، ۱۰ میزان (مهر) ۱۳۰۰
- ۱۶ - نامه ی قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون توقیف روزنامه *شفق سرخ*، ۳ سنبله (شهریور) ۱۳۰۱
- ۱۶ - نامه ی قوام به وزیر مختار بریتانیا پیرامون توقیف روزنامه *شفق سرخ*، ۱۸ سنبله (شهریور) ۱۳۰۱
- ۱۷ - نامه ی وزیرمختار بریتانیا به رضاخان در باره ی توقیف مطبوعات، ۳ اسد (مرداد) ۱۳۰۳
- ۱۸ - گزارش سفارت آمریکا پیرامون کابینه ی قوام، ۱۳۲۲/۱۳۴۳
- ۱۹ - کرده ی سرگذشت قوام، سفارت بریتانیا، ۱۳۲۳/۱۹۴۴

- ۲۰ - گزارش دفتر خدمات استراتژیک آمریکا پیرامون دولت قوام، ۲۷ ژوئیه ۱۹۴۴
- ۲۱ - گزارش محمد حجازی به سفارت بریتانیا در باره ی قوام و شاه، ۱۳۲۲
- ۲۲ - نامه ی چهار تن از وزرای قوام پیرامون پیگرد رشیدیان و شرکاء بخاطر توطئه در همکاری با عامل اینتلیجنس سرویس مستر ترأت، ۴ مهر ۱۳۲۵
- ۲۳ - نامه ی قوام به مظفر فیروز پیرامون تحویل اسلحه یاغیان و توطئه ی رشیدیان ...، ۱۳۲۵
- ۲۴ - گرده ی سرگذشت قوام، سفارت بریتانیا، ۱۹۴۶ / ۱۳۲۵
- ۲۵ - نامه ی قوام به حسین علاء در باره ی شکایت به شورای امنیت، ۱۹۴۶ / ۱۳۲۵
- ۲۶ - صفحه ۱ ترجمه ی انگلیسی برنامه ی حزب دموکرات قوام، ۱۳۲۵
- ۲۷ - نامه ی دکتر مصدق به قوام پیرامون انتخابات مجلس پانزدهم، آبان ۱۳۲۵
- ۲۸ - استعفای وزاری قوام، ۱۳۲۶
- ۲۹ - نامه ی قوام به علی امینی، ۱۶ اسفند ۱۳۲۶
- ۲۹ - نامه ی قوام به علی امینی، ۷ فروردین ۱۳۲۷
- ۲۹ - نامه ی قوام به علی امینی، ۲۱ اسفند ۱۳۲۷
- ۳۰ - عنوان جزوه ی حزب دموکرات قوام در باره ی اختیارت شاه، ۱۳۲۷
- ۳۱ - گرده ی سرگذشت قوام، سفارت بریتانیا، ۱۹۴۹ / ۱۳۲۸
- ۳۲ - صفحه ی آخر نخستین نامه ی قوام به شاه، ۲۶ اسفند ۱۳۲۸
- ۳۳ - نامه ی دوم قوام به شاه، ۲۵ خرداد [۱۳۲۹؟]
- ۳۴ - نامه ی مصدق به مجلس پانزدهم پیرامون مسئله ی نفت، ۳۰ تیر ۱۳۲۸
- ۳۵ - یادداشت قوام در باره ی دکترین اش، اواخر ۱۳۲۹
- ۳۶ - نامه ی ابوالقاسم کاشانی به حسن تقی زاده، ۱۳ آبان ۱۳۳۰
- ۳۷ - مذاکبه ی واسطه ی قوام با هندرسون، ۱۸ ژوئیه ۱۹۵۲

- ۳۸ - مذاکره ی سفارت آمریکا با واسطه ی قوام، ۱۲ سپتامبر ۱۹۵۱
- ۳۹ - گزارش سفارت بریتانیا در باره ی فدائیان اسلام، مارس ۱۳۳۱/۱۹۵۲
- ۴۰ - سرمقاله ی رزم، نشریه ی سازمان جوانان حزب توده درباره ی نخست وزیر مصدق، ۳۰ تیر ۱۳۳۱
- ۴۱ - نامه ی مصدق به خانواده ی شهدای سی ام تیر، ۱۳۳۱
- ۴۲ - تشریح وضعیت ایران توسط وزارت خارجه ی آمریکا برای رئیس جمهور، در فردای سی ام تیر، ۲۱ ژوئیه ۱۹۵۲
- ۴۳ - گزارش سفارت آمریکا پیرامون کابینه ی مصدق پس از سی ام تیر، ۳۰ ژوئیه ۱۹۵۲
- ۴۴ - تحلیل وزارت خارجه ی آمریکا پیرامون وضعیت سیاسی ایران پس از سی ام تیر، ۹ اوت ۱۹۵۲
- ۴۵ - نامه ی ابوالقاسم کاشانی به شاه، نهم اسفند ۱۳۳۱
- ۴۶ - گزارش سفارت آمریکا پیرامون رابطه ی مصدق و شاه پس از نهم اسفند ۱۳۳۱
- ۴۷ - نامه ی منسوب به کاشانی ارسالی برای مصدق، ۲۷ مرداد ۱۳۳۲ (در متن کتاب)
- ۴۸ - نامه ی قوام به پرزیدنت آیزنهاور، دهم ژانویه ۱۹۵۴ / ۲۰ دی ۱۳۳۲
- ۴۹ - صفحه یکم ترجمه ی نامه ی قوام به پرزیدنت آیزنهاور، دهم ژانویه ۱۹۵۴
- ۵۰ - پاسخ وزارت خارجه ی آمریکا به نامه ی قوام به پرزیدنت آیزنهاور، نهم فوریه ۱۹۵۴ / ۲۰ بهمن ۱۳۳۲
- ۵۱ - نامه ی قوام به سردار فاخر حکمت در باره ی ضبط اموالش، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۳۳
- ۵۲ - نامه ی بقایای پس از کودتای ۲۸ مرداد به شاه به زبان فرانسه، ۲۴ آبان ۱۳۳۳
- ۵۳ - گزارش سفارت بریتانیا در باره ی مقاصد قوام برای ایجاد دیکتاتوری

نویسنده ی کتاب، خسرو شاکری، استاد بازنشسته تاریخ

تدریس در مؤسسه ی تحقیقات عالی علوم اجتماعی،

Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, , Paris

محقق مهمان در مؤسسه ی تحقیقاتی جورج کِنان:

Resident Scholar, Kennan Institute for Advanced Russian Studies,

.W. Wilson International Center for Scholars Washington, D.C

استاد مهمان در دانشگاه کالیفرنیا، لوس آنجلس (UCLA) استاد مهمان دانشگاه دو پال، شیکاگو: (DePaul University,)
(Chicago)

محقق مهمان در دانشگاه های هاروارد و شیکاگو

نایب ویراستار دانشنامه ی ایرانیکا؛ دانشگاه کلمبیا (*Encyclopaedia Iranica*) [۱۹۹۲-۹۴]

عضو هیئت تحریریه و یکی از سه ویراستار **کتاب جمعه**، زیر نظر احمد شاملو، تهران

برخی از آثار:

میلاذ زخم. جنبش جنگل و جمهوری شوروی سوسیالیستی ایران، تهران، ۱۳۸۶

Pittsburgh Univ. ,Birth of the Trauma :۱۹۲۱-۱۹۲۰ ,The Soviet Socialist Republic of Iran
Press, Pittsburgh, ۱۹۹۵.

پیشینه های اقتصادی-اجتماعی جنبش مشروطیت و انکشاف سوسیال دموکراسی

در آن عهد، تهران ۱۳۸۴